

KONGL. MAJ:TS
BEFALLNINGSHAFVANDES

UTI

Stora Kopparbergs Län

TILL

KONGL. MAJ:T

i underdånighet afgifne

FEMÅRS-BERÄTTELSE

för Åren 1838, 1839, 1840, 1841 och 1842.

STOCKHOLM, 1844.

TRYCKT HOS P. A. NORSTEDT & SÖNER,
Kongl. Boktryckare.

INLEDNING TILL

Kongl. Maj:ts befallningshafvandes femårsberättelse för åren ... – Stockholm, 1823-1857.

Täckningsår: 1817/1821-1851/55.

Kungl. Maj:ts överståthållares i Stockholms stad och Kungl. Maj:ts befallningshavandes i Sveriges län till Kungl. Maj:t femårsberättelser. Vissa femårsperioder finns även tabellbilagor.

Berättelserna innehåller följande avdelningar:

- Länets allmänna beskaffenhet
- Innevånare
- Näringar
- Politisk författning
- Städer

Efterföljare:

Bidrag till Sveriges officiella statistik. H, Kungl. Maj:ts befallningshavandes femårsberättelser, jämte Sammandrag för åren ... på Nådigaste befallning utarbetad och utgivet av Statistiska centralbyrån. – Stockholm, 1863-1912. Täckningsår: 1856/60-1901/05 = N.F., [1]-10.

Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes uti Stora Kopparbergs Län till Kongl. Maj:t i underdånighet afgifne Femårs-berättelse för Åren 1838, 1839, 1840, 1841 och 1842.

Digitaliserad av Statistiska centralbyrån (SCB) 2010.

Vid digitaliseringen har en innehållsförteckning skapats och lags till.

KONGL. MAJ:TS
BEFALLNINGSHAFVANDES

UTI

Stora Kopparbergs Län

TILL

KONGL. MAJ:T

i underdånighet afgifne

FEMÅRS-BERÄTTELSE

för Åren 1838, 1839, 1840, 1841 och 1842.

STOCKHOLM, 1844.

TRYCKT HOS P. A. NORSTEDT & SÖNER,
Kongl. Boktryckare.

INNEHÅLL

Underdånig berättelse

	Sid.
§ 1. Länets allmänna beskaflenhet.....	1.
§ 2. Innevånare.....	2.
§ 3. Näringar.....	6.
Jordbruk.....	6.
Länets bergsrörelse.....	10.
Fabriker bruk och öfrige näringar, hvilka icke höra till bergsrörelsen.....	11.
Binäringarne.....	11.
Handel å landet.....	11.
§ 4. Politisk Författning.....	13.
Länets Kammarverk.....	13.
Statsbidrag.....	15.
Politi.....	16.
§ 5. Städer.....	19.

Underdånig Berättelse om Stora Kopparbergs Län i ekonomiskt och statistiskt hänseende.

§ 1.

Länets allmänna beskaffenhet.

Under den tidrymd, eller åren 1838 till och med 1842, som denna berättelse skall omfatta, har någon hufvudsaklig förändring icke ägt rum uti Länets allmänna beskaffenhet, utan de i berättelsen under den 27 November 1839 åberopade förhållanden äga fortfarande rum. Kanalarbetet vid Grådafallen uti Dal-elfven i Gagnefs socken, företaget med anvisade allmänna medel till beredande af en lättare kommunikation för Öster-Dalarne, men i anseende till ändring i första arbetsplanen och deraf föranledda större kostnader, än som med de anvisade medlen kunnat bistridas, redan år 1828 tills vidare inställt, har icke eller under ifrågavarande fem år blifvit fortsatt.

Sedan Rikets Ständer vid sista Riksdag, för rensning af Wåbäcks-forsen uti Dal-elfven inom Gustafs socken, af statsmedel anvisat ett anslagsbidrag af 5,000 Rikdr B:ko; så hafva Thorsångs och Vika socknemän, hvilka skulle hafva fördel deraf att vattnet vid stränderne af sjön Runn vårtiden

komme att sänkas, år 1842 åtagit sig att enligt fastställd arbetsplan utföra arbetet, och innevarande år detsamma fullborda.

Den i förra berättelserne omförmäldte till det mästa upparbetade större odlingslägenhet inom Stora Schedvi socken bearbetas fortfarande med framgång, ehuru delägarne, som icke funnit sig vara i tillfälle att blott såsom lån på föresrifne villkor emottaga de af Rikets Ständer vid sista Riksdag till understöd för odlingsföretaget bestämde 2,000 R:dr B:ko, endast med mycken svårighet kunna bestrida de ytterligare dryga kostnader, som ännu erfordras för en fullständigare vattenaftappning, hvarförutan frostskador å grödan derstädes icke sällan måste vara att befara.

Efter det Agronomen Direktören A. Johnsson om lämpligheten af uppgifne odlingslägenheter på allmän bekostnad undersökningar anställt, hafva uti flere socknar af Länet betydligare vattenaftappnings-arbeten för odlingar blifvit dels påbörjade med dertill beviljade statsbidrag, dels anmälde till företagande med sådant understöd; utgörande innehållet af de utaf Direktören Johnsson undersökte, till odling uppgifne myror omkring 8,000 tunnland, samt för vattenaftappningar i sådant afseende hitintills beviljade statsbidrag, utan återbetalnings-skyldighet omkring 21,400 Riksdaler Banko, deraf innevarande år 900 R:dr för sänkning af Svärdsjöns vattenyta i Svärdsjö socken och 333 R:dr 16 sk. för sänkning af sjön Hofven i Ore socken. Enskiltes mindre odlingar hafva fortgått i bredd med odaljordens häfd, under tilltagande låg därför, i mån som de sednare årens fördelaktiga skördar gifvit för odlarens möda och omsorg förmånligare lön, än som här i orten vanligen plägat vara förhållandet.

§. 2.

Inneväinare.

Med undantag af Särna socken, hvarest i anseende till medgifven skattefrihet, mantalsskrifning icke äger rum, utgör folkmängden i Länet, enligt 1843 års mantalslängder 138,528 personer, eller då Särna sockens befolkning af omkring 912 personer tillägges, tillsammans 139,440.

Af dessa äro:

mantalsskrifne:	mankön	36,458.	
„	qvinkön	41,236.	77,694.
mantalsfrie:	mankön, äldre	4,373.	
„	dito minderårige	23,511.	
„	tjenstgörande soldater	1,081.	
„	qvinkön, äldre	7,989.	
„	dito minderårige	23,880.	60,834.
			<u>138,528.</u>

Särna sockens ofvannämde befolkning utaf båda

könen och af alla åldrar 912. 139,440.

Folkmängden var vid 1838 års mantalsskrifning, inberäknadt Särna sockens befolkning 139,072 personer och har under de sedermera förflutna fem åren sålunda endast blifvit ökad med 368 personer. Orsaken dertill att folkmängden nu i så ringa mån tilltagit emot hvad förhållandet under föregående fem åren var, ingenfinnes förnämligast uti den svåra rödsots-epedemi, som år 1839 i flere socknar åstadkom en så ovanlig dödlighet att inom nio veckor mera än 2,000 personer deruti afledo, och hvilken jemväl år 1840, ehuru endast i några få socknar, hvarest den föregående året icke var gångbar, betydligt ökade dödligheten. Såsom en till det anmärkte förhållandet bidragande orsak torde äfven böra anföras, allmogens nödställda belägenhet under år 1838, i följd af 1837 års missväxt samt deras under flere föregående, mindre gynnsamma år åsamkade skulder. Utan skyddskoppypningen och fortfarande fredslugn hade vid sådane omständigheter otvifvelaktigt befolkningens antal under ifrågavarande tiderymd kommit att lida en minskning, som icke kunnat ersättas genom de tidiga giftermål, hvilka i Dalorten ännu mycket befrämjas af den bland allmogen från längre tider tillbaka rådande sed, att bonden, emot öfverenskomne underhållsvilkor, mången gång utan lagligen upprättade afhandlingar derom, understundom i förtid till barnen öfverlemnar sin egendom, helst dessa sålunda tillkomna hushåll, då hastigare öka behofven, än medel dertill kunna hämtas genom utvidgadt jordbruk och tillgängliga biförtjenster, hvilka icke sällan äro beroende af tillfälliga omständigheter och den mer eller mindre gynnsamma konjunkturen för näringarne i Länets och andra landsorter.

I folkets bildning, seder och lynne samt konst och näringsflit har un-

der nu ifrågevarande tidrymd, icke visat sig någon märkelig förändring. Genom de sednaste fem årens förmånligare skördar och för allmogen goda arbetsförtjenster vid bergsrörelsen, i synnerhet under några af dessa år, har folket deremot kommit i tillfälle att afbörda sig en stor del af de skulder det måste sig åsamka under de flere föregående svåra åren. Der icke oordentlig lefnad och deraf följande misshushållning vållat motsatsen, hafva i följd af nyssanförde förhållande många bland allmogen vunnit en mera oberoende ställning, oansedt de hinder deremot, som förefinnas, dels uti alltför tidiga giftermål och bosättningar, utan förmögenhet, som svarar emot de dermed förenade behof och kostnader, samt utan nödig erfarenhet uti vården af ett hushålls angelägenheter, dels i en flerstädes ännu för vida sträckt hemmansklyfning, der den hittills icke hunnit afhjelpas, och deraf härflytande ägoblandning derstädes, hvarigenom ett ändamålsenligt jordbruk och nyttiga odlingsföretag mångenstädes måste stå tillbaka, dels ock uti de svårigheter, som, härledande sig från allmogens farhåga för uppoffringar å företag, om hvilkas lyckliga utgång de sakna visshet, äfvensom från bristande förlag, samt från ovissheten om en fördelaktig afsättning, hitintills vållat, det försöken, att genom nya binäringars införande bereda allmogen ökade penningeinkomster, föga svarat emot förhoppningarne. En följd af allmogens förbättrade villkor och af de förluster, som en del handlande sjelfve sig inom orten ådragit genom en för några år sedan allt för vida utsträckt kredithandel, är, att denna för allmogen sådeles skadliga utväg, att fylla ofta mindre väl beräknade behof, lyckligtvis nu mera endast i mindre mån begagnas.

Sedligheten hos folket kan väl icke sägas försämrad; men då tillgången på brännvin är alltför stor, förnämligast genom tillförsel från andra orter, inträffar det visserligen, att någon del af de ringare folkklasserne begagna sig deraf på ett för sedligheten menligt inverkanadt sätt, hvilket tillförlitligen ådagaläggas deraf, att de fleste brott och förbrytelser, som tima, härleda sig från omåttlig brännvinsförtäring eller ett större begär derefter. Väl kan det sägas att begäret efter brännvin hos de mera tänkande och för sin utkomst oberoende bland allmogen är minskadt, men det måste äfven beklagligen medgifvas, att bland dem, som af vana och höjelse öfvat dryckenskap, denna last bibehåller sig oförminskad, äfvensom att bruket af bättre och dyrare dryckesvaror, deribland kaffe, hos de ringare folkklasserne i någon mån tilltagit och efter hand sannolikt kommer att ännu mera ökas.

Nu förekommer väl förbrukningen deraf hvarken så ofta eller i samma ökade förhållande, som brännvinsförtäringen tillförene, men de utgifter, som dessa dyrare dryckers begagnande medföra, äro, i det afseende åtminstone, af ett för landet skadligare inflytande, att de, hittills okända för många, tillkommit för utländska varor. Önskligt vore därför om någon minskning af dessa utländska varors förbrukning i synnerhet vid närvarande handelsförhållanden kunde äga rum. Behovet af en inskränkning i tillförseln af brännvin från andra orter och gårdshandeln dermed visar sig nu mera större än tillförene, sedan varan, hitförd annorstädes ifrån, här lemnas till så lågt pris att tillverkning deraf icke kan af mängden bland jordbrukare inom orten med förmån företagas. De öfverenskommelser, hvilka i ändamål att inskränka så väl tillverkning af brännvin inom orten, som tillförseln deraf, för några år sedan träffades inom en del socknar af Länet och i sista berättelsen omnämndes, hafva dock icke kunnat vinna en önskvärd tillämpning.

På arbetsfolk borde brist i detta Län icke kunna uppstå, då för en betydlig del af befolkningen arbetes förrättande åt andra inom eller utom Länet måste räknas såsom en hufvudsaklig binäring; men någon gång under de goda åren har en sådan brist blifvit bemärkt på en del ställen, der personer finnas, hvilka icke förr söka dylikt arbete, än det egna behovet nödgar dertill. Lyckligtvis är ännu en dylik erfarenhet att nämna endast såsom undantag, men vanligen händer deremot att högre dagspenning fordras, då en större tillgång på födoämnen föranleder till nedsatt pris derå, än då desamma hållas dyra, ehuru ett motsatt förhållande dermed borde vara att förvänta.

Efter vederbörandes hörande, på sätt i förra berättelsen omförmältes, hafva förslag till af nöden ansedde förändringar i föreskrifterne, angående allmogens rätt, att till färder eller vandringar utom orten för att söka sig arbetsförtjenst, begagna sig af vederbörande pastorers betyg i stället för vanliga resepass, blifvit i underdånighet anmälde till Kongl. Maj:ts nädiga pröfning.

Enligt det vid denna berättelse fogade utdrag af Länets markegångstaxor för åren 1838 till och med 1842 utgör medelpriset å ett mansdagsverke 25 skillingar Banko eller lika som under nästförutgånne fem åren.

Näringar.

Jordbruk. Brukningssätt, sädesslag, odling af potatis, lin, hampa och humla äro fortfarande sådane, som de tillsförene blifvit uppgifne.

Spannemålsafkastningen inom Länet stiger väl småningom i det förhållande, som åkerbruket efter hand genom odlingar utvidgas och förbättras; men kan likväl, i synnerhet i de öfre länedelarne, nu, likasom förut, ej fullt svara mot behovet af spannemål, hvaraf det kan antagas, att vid pass en tiondedel torde från andra orter i vanliga år anskaffas. Vid svagare skördar eller inträffande missväxt erfordras deremot, efter hvad flerrårig erfarenhet beklagligen visat, uppköp af spannemål till den myckenhet, att Statens mellankomst genom undsättning på ett eller annat sätt blifver oundviklig, enär det åt den enskilda omtankans mer eller mindre otillräckliga förmåga icke kan få helt och hållet öfverlemnas, huruvida den större och fattigare delen af befolkningen skall kunna erhålla erforderlig tillgång på lifsförnödenheter till billigt pris, eller vid sådane olyckstillfällen blottställas för hungersnöd.

Till besparing af arbetskraft vid åkerbruket äro nya mekaniska inrättningar under dessa åren icke införde, och de förändrade bruksmetoder och redskap, som en och annan ståndsperson nyttjar, hafva icke blifvit allmänne antagne till efterföljd och begagnande, förutom i afseende på odlingen af foderväxter, hvartill allmogen jemväl uppmuntras derigenom, att frö dertill åt densamma tillhandahållas, på sätt här nedan vidare förmåles. Mot resekostnads- och traktamentsersättning af det till jordbrukets upphjelpande i Dalorten bestämde anslag, har Agranomen, Direktören Johnson, såsom ofvan berödt är, på kortare tider, år 1840 och 1842, äfvensom nästlidet år, uppehållit sig i Länet och derunder verkställt undersökningar om beskaffenheten af uppgifne större odlingslägenheter uti en del af Länets socknar, samt tillhandagått med råd och upplysningar i afseende på jordbrukets förbättring i allmänhet. I den mån följderna af hans verksamhet blifva insedde och bekante, låter allt mer och mer känna sig behovet af en skicklig Agronom's ständiga närvaro inom orten, för meddelande af erforderlig undervisning och biträde i hvad till jordbruksnäringen hör; men försöken, att inom Länet stifta en undervisningsanstalt för landt-

bruksyrket och att för Länet få en serskild Agronom anställd, hafva icke lyckats, ehuru för sistnämnda ändamål medel till en lämplig aflöning genom subskription äro till en början att tillgå för fem år.

Åt boskapsskötseln egnas ännu i allmänhet icke den uppmärksamhet och omvårdnad, som folkets behof och fördel fordrar. Boskapsafveln har likväl, i anseende till den rikligare fodertillgången under år 1842 och några de förutgångne åren, jemväl ökad genom den på ofvan omförmäldte sätt understödde foderväxtodlingen, intill nästlidet år vunnit en icke ringa tillväxt. Bibehållandet af denna fördel åt jordbruket, är dock ännu beroende af höfångsten på allmogens aflägsna, i skogarne spridde och vanligen svagt bärande slagar, intill dess foderväxtodlingen uppnått en erforderlig utvidgning; hvaremot den på ganska många ställen befintlige brist på tjenlige och tillräcklige betesmarker utgör för en förbättrad och utvidgad boskapsskötsel ett hinder, som icke torde kunna så lätt afhjelpas.

Till hästafvelns förbättrande hafva beskällare från Strömsholms Stuteri under sommartiden fortfarande varit inom Länet stationerade.

Ännu gälla de om Länets skogar förut lemnade uppgifter. I allmänhet har någon bättre hushållning med skogarne, oansedt dertill lemnad uppmaning, icke kunnat tillvägabringas; men de äro dock i de fleste socknar fortfarande tillräcklige för inuevånarnes deraf påräknade behof. Den undervisning om skogens ändamålsenliga vård och användande, som finnes meddelad i den af Hofjägmästaren af Ström utgifne och, enligt Kongl. Maj:ts Nådiga förordnande, hvarje sockenmenighet tillställde Handbok i Skogshushållningen, har redan länge på sådant sätt varit tillgänglig för allmänheten, utan att här hos allmogen vinna någon särdeles tillämpning; men någon sådan torde ock svårligen kunna allmänt påräknas, så länge icke bristen på skogsförnödenheter, eller enskild eganderätt till skogsmarken, väcker omtanken på behofvet af dylika åtgärder. Det är derföre af högsta vikt, att i de delar af Länet, hvarest skogarne ännu icke undergått delning, desamma snarligen varda skiftade, åtminstone emellan byalagen, såsom i andra socknar redan skett, på Statens bekostnad, på det jordägarne, hvar för sig, må kunna åt skogarne egna den vård, som derförutan, enligt erfarenheten, icke kan påräknas; men för sådant ändamål erfordrades, att en betydlig tillökning beviljades i det årliga anslag af allmänna medel, som nu är för storskiftenas fortsättning i Dalarne bestämdt, så vida skiftesåtgärderne,

med en för skogshushållningens förbättrande derstädes erforderlig skyndsamt, skola kunna utsträckas till de ännu oskiftade socknarne. I förra berättelsen omförmålde skadliga åtgärder af en del jordägare, att under vissa år till andra personer upplåta större eller mindre skogstrakter till begagnande, ega beklagligen fortfarande rum i åtskilliga trakter af Länets.

Byggnads- och stängselsätt äro desamma, som af ålder brukats, och bränntorfs begagnande har icke blifvit vedertaget.

Under den tid, som utgör föremål för denna berättelse, har Länets andra hufvudnäring, bergsrörelsen, visat följande resultat:

Koppartillverkningen af malm utur Färlu grufva har i det närmaste varit enahanda med dem i sista Femårsberättelsen angifne, och har äfven lemnat behållning åt dem, som frambrukat kopparen.

Grufvans malmtillgångar, till stor del upphemtade genom de i Storgufvans ras anlagde soffringsarbeten, hafva således icke undergått någon väsentligare förändring; men i anseende till grufvans djup, och nödvändigheten, att jemväl bryta arbetsställena, hvilkas malmer vid försäljningen gifvit, i förhållande till brytningskostnaden, en årlig förlust af cirka 28,000 R:dr B:ko, har behållningen af grufvan så nedgått, att utdelningen för hvarje af åren 1841 och 1842 till grufveintressenterne icke utgjorde mera än 2 R:dr B:ko på fjerdepart eller 2,400 R:dr för hela grufvan. Den af bergslaget för flere år sedan sökte nedsättning i den höga kopparräntan, som motverkar de svagare malmernes tillgodogörande, är likväl nu, jemte flere, för detta bergverk nödige, af bergslaget gjorde framställningar, föremål för undersökning inom orten af den dertill i Näder förordnade Kongl. Kommission. Koppartillverkningen af soffrad slagg ur äldre varp, har äfven tilltagit och tvifvelsutan varit för näringsidkaren förmånlig, i anseende till någorlunda höga kopparpris, i förening med god afsättning, men, på sätt i förra berättelsen angafs, understundom äfven skadligt inverkat på moraliteten hos en del af den ungdom, som af soffringsarbetet haft sin sysselsättning.

Vid medlet af år 1843 inträdde dock ett motsatt förhållande, så att kopparen i allmänhet saknade efterfrågan, under det priset nedgick 12 à 14 R:dr per skeppund. Skulle denna missgynnande konjunktur forfara, blifver

blifver sannolikt koppartillverkningen af soffrad slagg mycket förminskad, så vida icke kolpriset, i förhållande härtill, nedtryckes, till stor mehn åter för den kolförsäljande allmogen, som, då den i allmänhet har 2 à 3 mils koltransporter, skulle komma att åtnjuta en högst ringa ersättning för sin skogsprodukt och derpå nedlagdt arbete.

Tabellerne upptaga de i Länet befintlige jernbruk, masugnar, manufakturier och kopparverk. Oaktadt en betydlig tillökning i smide, torde kolåtgången för bergsrörelsen icke böra upptagas till mera än 330,000 stigar, emedan mycken kolbesparing åstadkommits genom rostugnar och värmeapparater.

Tvenne nya jernverk äro inom Länet anlagde. De äldres privilegierade smide är derjemte, med stöd af Kongl. Kungörelsen den 26 Oktober 1838, betydliggen utvidgadt. Det vill dock synas, som jernhandteringen härigenom icke vunnit. Igenom smidestillökningen har nemligen uppkommit ett stort förråd af stångjern, som beklagligen saknat afsättning, då exporten icke i samma mån tilltagit. Följden har blifvit stora behållningar å vägarne, hvilket åter föranledt en betydlig prisnedsättning. De förmodade fördelarne af varmlästers begagnande vid så väl masugn som hård, hafva så till vida realiserat sig, att de, i förening med kolbesparing, befordrat en hastigare produktion, men deremot beklagligen, i synnerhet på det svenska ståljernets kredit, haft den menliga inverkan, att förut godkände tillverkningar icke finna afsättning med annat vilkor, än att varmlästern i allo förkastas. Om man derföre hittills i allmänhet bemödat sig, att, jemte besparing af rudimaterier och arbetskostnad, upphinna ett högt tillverkningsquantum, synes nu mera uppmärksamheten böra uteslutande fästas på åstadkommandet af en i högsta grad vårdad tillverkning, i förening med så låg tillverkningskostnad, som möjligt, så vida icke det svenska jernet skall, i motsatt fall, från världshandeln utträngas.

Oaktadt den betydliga smidestillökningen har, i följd af den i Kongl. Kungörelsen den 18 Februari 1842 medgifne nedsättning, hammarskatten för år 1842 blott utgjort 799 skeppund, 18 lispund, 18 skålpund.

Tackjernstillverkningen har, i förhållande till blåsnygnsdygnens antal, genom varmlästerns införande vid de flesta lryttorne, årligen ökat sig i kvantitet, ehuru densamma troligen genom den stränga drifningen, förlorat

i kvalitet, och har en så stor öfverproduktion af tackjern uppkommit, att, ehuru de detta år gångbara prisen vid en del hyttor understiga tillverkningskostnaden, tackjernet icke finner någon efterfrågan eller afsättning, ett förhållande, som för tackjernsproducenten är högst bekymmersamt och skall ofelbart leda till dess undergång, så vida andra mera förmånliga utsigter icke snarligen sig visa.

Beloppet af 1842 års tiondetackjern utgjorde 4,232 skeppund 19 lispund 1 skålpund.

Tvåhundra-sju större och mindre jerngrufvor hafva blifvit bearbetade och lemnat 204,861 lass malm om 2 skeppunds vikt.

Koppartillverkningen vid Tomtebo har under dessa åren nedgått med omkring $\frac{1}{2}$:del och lemnar icke eller för närvarande hopp om ett framtida tilltagande, samt har i öfrigt, i anseende till stora brytningskostnader, m. m., icke lemnat ägarne behållning.

Garpenbergs koppartillverkning utgör äfven endast $\frac{1}{3}$:del af det i förra berättelsen upptagne medelbelopp.

Den personal, som har sin sysselsättning med den egentliga bergshandteringen, kan beräknas till 7,000 stycken.

Länets bergsrörelse kan under åren 1838 till och med 1842 anses hafva i medeltal årligen lemnat följande tillverkningar till nedanstående värden:

173 $\frac{1}{2}$	dukater à 5 R:dr 32 sk.	B:ko R:dr	984: 41. 7.
4,552	silfverspecie-riksdaler à 2: 32.		12,138: 32. —
2,185	skeppund 3 lispund 17 $\frac{1}{2}$ skålpund koppar, garad samt till en del valsad eller smidd vid Avesta, efter medium af priset i Stockholm under ifrågavarande fem år, då transport och öfrige omkostnader ersättas af det högre manufaktureringsvärdet, à 137:		299,371: 31. —
990	skeppund 4 lispund 6 $\frac{1}{2}$ skålpund fri grufve- och slaggs-offringskoppar af enahanda orsak till pris, à 137:		135,659: 25. 2.
			Transport 448,154: 33. 9.

		Transport	448,154: 33. 9.
93	skeppund bly, à 33:	3,069: — —	
514	— grön vitriol N:o 1, à 14: 12.	7,324: 24. —	
12½	— Salzburger vitriol, à 66: 32.	833: 16. —	
1,435	tunnor rödfärg, à 4:	5,740: — —	
1,275	— dito à 3: 6.	3,984: 18. —	
818	— dito à 2: 8.	1,772: 16. —	
49	skeppund svafvel, à 24:	1,176: — —	
206	— dito vid Tomtebo, à 24:	4,944: — —	
76,428	— stångjern, à 15: 32.	1,197,372: — —	
78,637	— tackjern, à 7:	550,459: — —	
289	— koppar af Tomtebo, à 137:	39,593: — —	
132	— dito af Garpenberg, à 137:	18,084: — —	
47	— dito af andra grufveförsök, à 137:	6,439: — —	
Summa B:ko R:dr		2,288,945: 11. 9.	

Fabriker bruk och öfrige näringar, hvilka icke höra till bergsrörelsen, äro till antalet uppgifne uti tabellerne, och deras tillverkningar, som uppskattades för år 1842 till vid pass 144,000 R:dr, uppgå sålunda till omkring 24,000 R:dr mera, än i förra berättelsen finnes upptaget,

Binäringarne inom Länets äro fortfarande desamme, som i förra berättelserne blifvit uppgifne. För att genom tillverkning af pottaska, terpenfin, harts, tjära, m. m., bereda allmogen tillfälle till ökade biförtjenster, har förre Apothekaren Kantzow, på Statens bekostnad, vissa tider af året, från medlet af år 1841 till och med 1843 års slut, gått allmogen tillhanda med upplysningar och undervisning om sättet för dessa effekters tjenligaste beredning; men då de dermed anställde försök, oaktadt de besök, han för sådant ändamål i alla socknar af Länets verkställt, icke allestädes aflupit efter önskan och förhoppning, är det ännu blott på ett och annat ställe håg och förtroende till dessa, i orten nya näringsfång kunna anses hafva blifvit väckte.

Handel å landet, som det vore önskligt att se inskränkt till spannemål, viktualier och inhemska slöjdealster, har på de flesta ställen visat en skadlig verkan, då den, genom tillhandahållandet af en alltför öfverflödigt tillgång på bränvin samt andra, för allmogen åtminstone af gammalt okända

och till större delen obehöflige varor, hos mången obetänksam skapat onödiga samt förstörande begärelser och behof. Såsom icke vidare behöflige kunde de i Länets ännu bibehållne tvenne landtmärken, utan afsaknad, äfven upphöra. Af bergverksprodukterna föras större delen till Westerås och endast mindre partier till Gefle och Söderhamn, äfvensom genom Wermland till Götheborg.

Den för orten skadliga handel, som med obehöfliga varor öfvas af gårdfarihandlande och handelsbetjenter från Ulricehamn och Borås, utvidgas årligen, och blifver än mera fördellig genom de missbruk af deras rättigheter, hvilka en del bland dem desto heldre kunna sig tillåta, som flere utaf dessa personer ofta nog icke kunna i uppgifne hemorten träffas af lagens och allmänna ordningens handhafvare, för att befordras till ansvar för lagöfverträdelse.

Med understöd af Staten, medelst ett anslag af 10,000 R:dr B:ko, samt aflönning till arbetsbefälet, och utaf Näs och Jerna socknemän medelst vissa dagsverken, hafva ägarne af Snöå jernverken i Jerna socken samt Fredriksbergs jernverken i Säfsnäs och Näs Socknar åtagit sig samt jemväl under åren 1841 och 1842 bearbetat anläggning af en väg emellan Näs kyrka samt Gåsborns socken i Wermland, till en längd af omkring 5 mil inom detta Län, och nästlidet år har vägbyggnaden, förutom en obetydlig del, samt tvänne större brobyggnader, blifvit så fullbordad, att i öfrigt blott grusfyllningens verkställande återstår. Venjans socknemän hafva likaledes, understödde med ett statsbidrag af 5000 R:dr B:ko, verkställt anläggning af väg från Venjans kyrka till landsvägen emellan Mora socken och Vestra Dalarne, till en längd af $1\frac{9}{10}$ del mil. I öfrigt hafva, på enskild bekostnad, blifvit anlagde: af Stora Kopparbergs bergslag, en väg från Svartnäs bruk i Svärdsjö socken till Åmots bruk i Ockelbo socken af Gefleborgs Län, af 2 mils längd, hvaraf dock endast $\frac{1}{2}$ dels mil inom detta Län; af Horndals bruksägare, emellan nämnde bruk och Walla masugn omkring $\frac{1}{2}$ dels mil, och från Borns qvarn i By socken till Husby socken $\frac{1}{3}$ dels mil; af Malingsbo bruksägare, emellan nämnde bruk och Tollsbo by i Söderbärkes socken, omkring $\frac{1}{2}$ dels mil; af Laxsjö masugnsägare, från nämnde verk till Hästbergs by i Stora Tuna socken, omkring $\frac{1}{2}$ mil, och af Grawendals bruksägare i Säfsnäs socken, dels från nämnde bruk $1\frac{1}{2}$ dels mil till socknekyrkan, dels ock omkring 1 mil från Thyforss till Annæforss i nyssnämnde socken jemväl

belägne jernverk; hvarförutan Gagnefs socknemän anlagt ny landsväg på vestra sidan om Dalelfven till en längd af vid pass $\frac{1}{2}$ mil.

Till förbättring af allmänna landsvägarne inom Länets äro dels 7,500 R:dr B:ko anslagne, att användas å vägen emellan Westerås och Fahlun, samt, efter fastställd plan derför och upprättadt kontrakt med vederbörande menigheter, arbetet innevarande år företaget, att fullbordas nästa år; dels undersökningar hållne: 1:o om några backers borttagande invid tvänne flottbroar öfver Dalelfven inom Gagnefs socken; 2:o angående omläggning af landsvägen från Fahlun till Gelle, för undvikande af de svåra backarne emellan Fahlun och Lumshedens gästgifvaregård; 3:o angående omläggning af vägen emellan Säters stad och Gustafs socken, samt vidare till Smedjebacken uti Norrbärkes socken samt derifrån till Grangärdes kyrka. I afseende på de båda förstnämnde företagen kommer, enligt Kongl. Maj:ts Nådiga beslut, Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader att, då medel saknats till de statsbidrag, som af menigheterna blifvit begärde för dessa arbetens utförande, efter de dertill fastställde planer och kostnadsförslag, hos Kongl. Maj:t göra underdånig anmälan, om behof af Nädig proposition till Rikets Ständer, angående anslag af allmänna medel till dessa företag. I afseende på det tredje af ifrågakämda vägomläggningsarbeten fortgå ännu vid domstolarne i orten undersökningar, rörande menigheternes bidrag och åtaganden derför.

§ 4.

Politisk Författning.

I Länets Kammarverk har sedan sista berättelsen afgafs, icke inträffat annan förändring än att 5 $\frac{7}{8}$ rekognitions-skogshemman tillkommit, äfvensom 8 nya qvarnar. Genom laxfiskets upplåtande till åtskillige strandägare inom Kopparbergs och Näsgårds fögderier, uppbäres en årlig arrende-afgift af 7 L[§] 15 [§] saltad lax efter årlig markegång.

Till jordbrukets upphjelpande i de delar af Länets, som lidit genom en obegränsad hemmansklyfning och deraf uppkommen ägoblandning, hafva de med olika bidrag af staten socknevis företagne storskiften under ifrågavarande

de är blifvit fullöljde. Af de så beskaffade förrättningar, hvilka finnas omnämnde i sista berättelsen, har den då pågående skogsdelningen i en af socknarne i Öster-Dalarnes blifvit fullbordad, men i anseende till anförde besvär öfver det utslag, hvarigenom Landtmätarnes åtgärder dervid blifvit godkände, har vid den afvittrade markens skattläggning någon åtgärd ännu icke kunnat vidtagas. Den då anmälde tvisten om grunderne för skogens delning i en socken nedom Dal-laget har blifvit dragen under Kongl. Maj:ts nådiga pröfning, och Dess utslag afhållas innan ärendet kan komma till vidare behandling. Det derförinnan började skiftet i en till den nyssnämnde gränsande socken fortgår ännu, äfvensom, sedan det då nyligen företagne skiftet i en af socknarne i Öster-Dalarnes blifvit till inägorna fullbordadt och genom nu mera laga kräftagande utslag fastställdt, förberedande åtgärder till skogens delning och afvittring derstädes blifvit under tiden begynte, likasom storskiftet i en af de tillgränsande större socknarne börjadt. De fördelar som för orten vinnas genom dessa förrättningar äro stora, då derförinnan någon möjlighet icke finnes, att ernå en väsendtlig förbättring i jordbruket, hvilket en till och med icke besuten jordägare ofta nog nu ses nödsakad, att idka på en otrolig mängd särskilte små skiften, spridde på flere från hvarannan skiljde trakter af socknen, samt enär derförutan en ändamålsenlig vård af de samfällige skogarne icke kan påräknas eller en lämplig reglering verkställas, angående äganderätten till de å vissa trakter vidt kringspridde, oftast ohägnade slog eller slotter-lägenheter, hvilka i sitt närvarande skick föranleda till många tvister. För att säkrare ernå det med dessa förrättningar åsyftade ändamål äro behöflige ansedde ändringar och tillägg uti derom gällande föreskrifter till Kongl. Maj:ts nådiga bepröfvande anmälde; men äfven, om desamma vinna Kongl. Maj:ts nådiga bifall, erfordras, på sätt ofvan är omförmäldt, ett ökadt statsanslag för dessa förrättnings fortskyndande, om de dermed afsedde fördelar skola förr än i en oviss framtid kunna beredas åt de trakter af Länets, hvarest de samfällige skogarne, i anseende till aflägsenheten icke kunna, genom behörig tillsyn af tillsförordnad tjensteman fredas från den förödande misshushållning dermed, hvaruti allmogen, eller egentligen flere löse personer blifvit inledde af en del trädvaruhandlande eller deras utskickade. I öfrigt vore det äfven på det högsta önskvärdt, att, för ett skyndsammare uppnående af ett bland ändamålen med dessa storskiften, något penningelån af allmänna medel kunde blifva tillgängligt, med småningom skeende amortering på flere år, för att begagnas af de jordägare, hvilka, i de af flere små lägenheter samman-

satte besutenheter, innehafva hufvudnummern, men sakna utväg att utgifva lösen för de mindre jordlotterne, då sådan 20 år efter storskiftets slut i någon socken skall erläggas, så att med verkställigheten af föreskriften derom, redan flerstädes måste anstå, i följd af en del utaf allmogens i dessa socknar oförmåga att dertill anskaffa penningar.

Utaf de i tabellen upptagne hemman och lägenheter äro Kongl. Maj:t och Kronan tillhörige $13\frac{1}{8}\frac{1}{6}\frac{7}{20}$ mantal, en mjölqvarn och ett fiske, hvarförutan $\frac{1}{2}\frac{4}{9}\frac{4}{20}$ hemman tillhöra fromma stiftelser.

De i förra tabellen upptagne, oskattlagde, bebyggde torp och lägenheter hafva under dessa åren icke undergått någon förändring.

I Länet äro 14 posthemman samt 36 gästgifvaregårdar och 16 skjutsombyteställen.

Det förut uppgifne förhållandet emellan själfägande jordbrukare och arrendatorer fortfar att vara såsom femton till en, äfvensom arrendenas beskaffenhet och landböndernes utkomst är oförändrad.

Statsbidrag. Af desse är visserligen roteringen mindre jemnt fördelad, men så väl hemmansräntorne som fastighetsbevillningen hafva alltid varit derefter lämpade. Med nu inträdde ofördelaktiga konjunktur för jernhandteringen, blir det i nu gällande bevillningsförordning stadgade minimum, för beräkning af brukens vinst, alltid tryckande för näringsidkaren, som, efter hvad sig visar, möjligen måste åtnöja sig med att afyttra varan utan någon egentlig vinst.

Det i tabellen införde värde å onera grundar sig på vederbörandes uppgifter, jemförde med kronoräkenskaperne och tillgänglige handlingar. Rubriken: Diverse Onera, omfattar kurhusmedel, riksdagsmannaarfvode, Brandstodsmedel, allmänna byggnaders underhåll, skottpengar och premier för rofdjurs fällande utom skallgång, m. m.

I enlighet med hvad i förra berättelsen blifvit anmärkt, är uppskattningssvärdet och bevillningen af jordegendom, bergverk och särskildta lägenheter, så vidt möjligt, enligt formulärets föreskrift, i tabellerne utfördt; men öfrige skatter, såsom på de flesta ställen inom Länet utgående på rote, hafva måst i ett sammanhang upptagas. I mån sådant kunnat verkställas,

är den personella beivringen specifikt upptagen, derunder 1842 års räkenskaper blifvit följde.

Politi. Länets ungdom äger att njuta undervisning vid Fahlus högre lärdomsskola, hvarest i medeltal under hvarje termin af ifrågavarande fem år omkring 128 lärjungar begagnat denna vigtiga läroanstalt, som fortfarande njuter ett rättvist förtroende. Lärarestaten vid denna skola innehar, såsom tillförene, i löneanslag 425 tunnor spannemål, à 6 R:dr tunnan, bestående af 250 tunnor kronotionde spannemål, ersättning för indragne djeknepeningar 100 R:dr, räntor af donerade medel, samt ett fyllnadsanslag af statsmedel, hvilket sista året utgått med 577 R:dr 47 sk. 5 rst. B:ko.

I anseende till lärjungarnes ökade antal uti apologistklassen har underdånig hemställan blifvit gjord om anslag af lön för en ytterligare lärare derstädes. Kongl. Maj:t, som förklarat sig icke kunna, i brist på medel, berörde hemställan om ständig lön då bifalla, har likväl åt den vid berörde klass anställde duplikant från hösten 1841 anvisat en årlig gratifikation af 150 R:dr B:ko. Då ifrågavarande klass af läroanstalten mera anlitas, än tillföre, i följd af näringarne och öfrige förhållanden inom orten, vore det önskeligt att lön åt förenämde nya lärare dervid kunde anslås, helst i Länets icke finnes mera än tvenne mindre stadsskolor, utom denna lärdomsskola, hvilket är mindre än i tillgränsande icke så vidsträckta Län, med icke så stor folknummer.

Förut uppgifne förnållanden i afseende på undervisning för allmogens barn inom socknarne samt ungdomens öfning i slöjder fortfara utan förändring, äfven hvad angår den presterliga tjenstgöring, hvarigenom på en del ställen sockneskollärare med äldre löneanslag af kronotionde, hafva sin tid deraf mera upptagen, än afsedt varit vid inrättningen af deras barnalärarebefattningar. De nya folkskolorne, hvartill anslag af staten nyligen äro beviljade, hafva ännu icke hunnit komma till verksamhet.

Till praktiska bergsskolan i Fahlun utgå dels af staten dels af Bruks-societeten, anslagne medel med ett sammanräknadt belopp af 10,500 R:dr B:ko årligen för aflöning åt föreståndaren och andra Läraren samt arvoden till extra lärare, stipendier och understöd för elever, inköp af böcker, materialier mekaniska modeller och redskap m. m. Under de trenne lärokurser,

kurser, hvardera af tvenne år, hvilka slutades med år 1842, hafva tillsammans 7 stipendiater och elever samt 45 extra elever, deribland 9 Norrmän, 2 Ryssar och 2 Finnar begagnat undervisningen vid denna läroinrättning.

Ordning och sedlighet har blifvit vidmakthållen på vanligt sätt af upp-syningsmännen inom byarne och kyrkoråden. Tillika med desse vaka äfven presterskapet och kronobetjeningen enligt gällande föreskrifter öfver hälso-vården.

Provincial-läkare-distrikten hafva undergått den förändring, att läkare-vården å landet nu mera bestrides af tvenne ordinarie provincial-läkare, boende den ena i Fahlun och den andra i Hedemora, af tvenne extra provincial-läkare, hvaraf en bor i Öster-Dalarna och en i Vesterdalarna, samt af en inom vesterbergslagen på enskildes bekostnad anställd läkare, hvilken efter vederbörandes medgifvande derstädes tillika ansvarar för provincial-läkaregöromålen. Länets lazarett och kurhus finnes fortfarande i Fahlun, der äfven en djurläkare, likasom en sådan i vesterbergslagen, är boende, åtnjutande särskilde lönebidrag af några få socknar och enskilde personer, samt den förstnämnde jemväl af staten anslagne 50 R:dr B:ko.

Inom Socknarne bestrides fattigförsörjningen såsom i föregående berättelser finnes uppgifvet. Af de medel, som för ändamålet äro att tillgå, kunna likväl icke alla behöfvande understödjas, i synnerhet efter missväxt-år eller då andra missgynnande förhållanden öka deras antal och svårigheten att afhjelpa deras nödställda belägenhet. Den nödhjelps-kassa, som i sista berättelsen anmälades då hafva blifvit bildad utaf behållningen af de gåfvomedel, hvilka, förnämligast genom framlidne Erkebiskopen, Doktor J. O. Wallins uppmaningar och bemödanden, år 1838 insamlades i de fleste orter af riket till understöd för de, i följd af föregående årets missväxt, i ovanlig mängd nödställda och behöfvande bland Dalallmogen, förvaltas på jemväl förut uppgifvet sätt. Denna kassas behållning utgjorde vid 1842 års slut 30,207 Riksdaler 25 skillingar 9 runstycken Banko, oberäknadt behållningen 5,449 R:dr 35 sk. af de medel, hvilka, såsom i sista berättelsen är upptaget, redan år 1813 i Skåne samlade till nödlidandes understöd i Rikets norra provinser, särskilt blifvit ställda under nödhjelps-kassa-direktionens vård. Af de tillgångar, som inflytande räntor årligen lemnat till di-

reaktionens disposition, hafva genom utdelning af mjölunderstöd till sådane fattige i socknarne, hvilka af sjukdom eller dylika hinder äro oförmögne att sig sjelfve försörja och sakna anhöriges vård, blifvit bekostade; äfvensom lån utan eller emot nedsatt ränta utlemnade till binäringars befrämjande, samt premier meddelade till uppmuntran åt nitiske och skicklige barnalärare bland allmogen; hvarförutan direktionen dels genom tillhandahållandet af utsädesråg och foderväxtfrö åt allmogen mot nedsatt betalning, i förhållande till inköpspriset, sökt befordra dessa sädens allmänne begagnande, dels ock genom utdelning af ett större antal exemplar utaf skriften "Läsning för folket" bland allmogen sökt befrämja nyttiga kunskapers spridande.

Vid Gästgifverierne i Länet handhafves allmänna lagens och gällande författningars föreskrifter, i enlighet med den sammanfattning deraf, som är meddelad i utfärdad kungörelse.

Sedan belöningar för rofdjurs dödande, utom skallgång, i de fleste socknar, ehuru till olika belopp, utgå efter fastställda öfverenskommelser, förekomma sällan skallgångar inom Länet.

Vid slutet af år 1842 funnos i städerna 27 och å landet 2 tillåtna krogar, hvarjemte brännvinsminuteringsrätt, enligt gällande författningar, begagnades vid 45 gästgifverier och skjutombysesställen, så att antalet af brännvinsminuteringsställen minskats med 14 stycken, sedan förra berättelsen afgafs.

Sockne- och fjerdings-magasinerna innehade vid 1842 års slut en spannemålsbehållning af tillsammans 14,107 tunnor åtskillige sorter säd, deraf likväl största delen hafra.

Den i Fahlun år 1825 stiftade sparbank har till slutet af år 1842 utgifvit 2,288 stycken motböcker. Insättarnes antal utgjorde vid sistnämnde tid 941 stycken och det insatte penningebeloppet 47,607 R:dr 6 sk. B:ko, hvarförutan Banken ägde en helpfond af 3,808 R:dr 25 sk. 6 rst. Under dessa fem åren hafva 372 stycken nya insättare tillkommit och de insatte medlen blifvit ökade med 24,493 R:dr 35 sk., samt helpfonden med 1,110 R:dr 13 sk. 11 rst. Det visar sig häraf, att fördelarne af denna inrättning först på sednare åren blifvit mera allmänt insedde och man bör hoppas, att arbetarens håg, en gång väckt på nyttan af en besparing för framtiden,

skall tilltaga med vissheten, att härigenom se sin Alderdom betryggad emot armodet.

Under loppet af år 1836 meddelades oktroj för en i Fahlus stad inrättad privatbank för Länet. Denna bank, med ett teckadt kapital af 626,000 R:dr B:ko, bedrifver sin lånerörelse jemnliskt reglementet, dels genom diskontlån, dels medelst kassakreditiver, hvarförutan kontanta penningar få insättas så väl å depositionsräkning, som i upp- och afskrifningsräkning.

Bankrörelsen var under året 1842 följande: Diskontlån, beviljade till ett belopp af 978,860 R:dr, deraf dock, vid årets slut, endast utestående 563,970 R:dr. Kassakreditiver, till en summa af 498,600 R:dr, lemnade åt 88 serskildte personer, och hvarå utgifvits tillsammans 1,418,800 R:dr, utgörande det utestående beloppet, vid årets slut, endast 76,800 R:dr. På upp- och afskrifning samt depositräkningarna voro under året insatte 347,400 R:dr, men vid årets slut innestående endast 83,000 R:dr. De, jemnliskt reglementet, bildade reserv- och besparingsfonder uppgingo, vid årets utgång, till 32,359 R:dr 25 sk. 3 rst. Tablå öfver bankens ställning ingifves i öfrigt för hvarje månad till finansdepartementet och allmängöres derefter i Statstidningen.

Under loppet af nu ifrågavarande tidrymd har en enskild person, numera aflidne Handlanden J. Haegtedt på Smedjebacken, genom testamentarisk disposition, anslagit en summa af 53,333 R:dr 16 sk. B:ko till en arbetsinrättning för Norrbärkes sockens fattige, så väl äldre, som yngre, hvilka deraf kunde vara i behof. Byggnaden för denna inrättning har likväl först med detta år börjat och stadgar för inrättningens styrelse blifvit uppgjorde, som komma att till Kongl. Maj:ts Nådiga fastställelse öfverlemnas.

§ 5.

Städer.

Bevillningen af den borgerliga rörelsen inom hvarje af Länets tre städer, Fahlun, Hedemora och Säter, är till beloppet upptagen i tabellen för städerna.

Borgerskapet i dessa städer hemta sin utkomst af enahanda näringsfång, som tillförene blifvit uppgifne. Handeln derstädes sträcker sig icke till landets produkter af boskapsskötsel och konstflit, hvilka allmogen sjelf utför och afyttrar inom eller utom orten, och brukens effekter, likasom koppar-tillverkningen i Fahlun, kunna icke eller räknas till föremål för handeln i dessa städer.

Antalet af handlande och handtverkare har icke undergått någon hufvudsaklig förändring, äfvensom icke eller inkomsten af handtverksnäringarne. För de handlande har deremot rörelsen lemnat en till siffran mindre vinst än tillförene kunde beräknas på den då öfverdrifvet utsträckte kredithandeln. Denna förändring torde till någon del härleda sig derifrån, att handeln i allmänhet nu drifves med mera försigtighet, och kan, i följd deraf, snarare anses såsom en återgång till ett ändamålsenligare förhållande, än såsom en menlig verkan af en missgynnande konjunktur.

Beskaffenheten af städernes jord och begagnandet af densamma, hafva icke undergått någon förändring, och dessa städer fortfara att icke vara gynnade utaf några för landsorten menliga prohibitiva författningar.

I Hedemora och Säter lemnas åt ungdomen undervisning uti så kallade lägre lärdomsskolor, samt i Fahlun, utom i högre lärdomsskolan derstädes, äfven uti en Lancasterskola, som hvarje termin har varit besökt af omkring 190 barn.

Uti städerna besörjes sjukvården af der boende läkare, nemligen i Fahlun, oberäknadt provincialläkaren i distriktet, af en grufläkare och en lasarettsläkare, hvilken nu jemväl är stadsläkare; uti Hedemora, af provincialläkaren, såsom tillika stadsläkare, och i Säter har regementsläkaren sin bostad.

Enligt Direktionens öfver fattigvårdsinrättningen i Fahlun stad afgifne berättelse, var inrättningens ställning år 1842 följande: Behållning i kapital och kassa utgjorde, vid årets ingång, 8,492 R:dr 2 sk. 4 rst., och årsafgifterna, med öfrige inkomster, uppgingo till 4,703 R:dr 42 sk. 2 rst., eller tillsammans 13,195 R:dr 44 sk. 6 rst. Deremot voro till stadens fattige, till ett antal af 100 stycken, under året utdelade 35,174 portioner mat, full beklädnad lemnad till sju serskildte personer och skor till 38 stycken

stycken, hvilket, i förening med ved, halm och sängkläder, sjukhjälp, medicamenter och begravningshjälp, samt omkostnader för Lancaster- och söndagsskolorne, medfört en utgift af 3,235 R:dr 33 sk. 5 rst. Derjemte hafva 47 stycken barn, i saknad af nödig föräldravård, blifvit utackorderade hos fosterföräldrar på landet, emot en afgift, uppgående för året till 1,122 R:dr 34 sk. 8 rst, så att inrättningens behållning vid 1842 års utgång utgjorde 8,837 R:dr 24 sk. 5 rst B:ko. Af medel, tillhörige framlidne brukspatronen P. Forsslinds Stiftelse, för uppfostran af i Fahlun stad födde fattige barn, underhölls vid 1842 års slut dessutom 26 barn hos fosterföräldrar på landet.

Stiftelsen i Hedemora stad för fattiga barns vård och uppfostran är i fortfarande verksamhet till samhällets gagn.

Några serskildta fattigförsörjningsanstalter i städerna Hedemora och Säter äro icke inrättade, utan de behöfvande åtnjuta understöd, dels utur församlingarnes fattigkassor, dels af andra medel.

De i förra berättelsen omnämnde särskildte inkomster för städerna utgå fortfarande och utgöra för Fahlun: Ströms-afrad och skutefraktsmedel 718 R:dr 47 sk. 6 rst.; för Hedemora: vågpenningar ungefär 300 R:dr, och för Säter: Ströms-afrad omkring 3 R:dr 32 sk., allt Banko, efter medelberäkning för nu ifrågakvarande fem år.

Fahlun i Landskansliet den 6 Juni 1844.

P. D. LORICHS.

P. J. Lindbom.

P. J. de Laval.

